<u>בבית המשפט העליון</u>

בג"ץ 7947/06

בפני:	כבוד השופט א' לוי כבוד השופטת ע' ארבל כבוד השופטת ד' ברלינר
העותרת:	איילה קהלני
	נ ג ד
המשיבים:	1. בית הדין הרבני הגדול 2. בית הדין הרבני האזורי- תל אביב 3. חיים לביא
	עתירה למתן צו על תנאי
בשם העותרת:	עו"ד ר' מזור
בשם המשיב 3:	עו"ד א' שלומוביץ

<u>פסק דין</u>

<u>השופטת ע' ארבל</u>:

1. העותרת והמשיב 3 (להלן: המשיב) נישאו זה לזה בשנת 1978, ומנישואים אלו נולדו להם חמישה ילדים. המשיב שירת בצבא קבע, והעותרת דאגה בעיקר למשק הבית ולגידול הילדים. בשנת 1996 נקלעו בני הזוג לסכסוך בעקבות רצונה של העותרת לחזור בתשובה. בני הזוג הצליחו להגיע להסדר של שלום בית, אך הסכסוך שב ופרץ בשנת 1998. בעקבות סכסוך זה חתמו בני הזוג על הסכם גירושין באמצעות עורך דין משותף, אשר העותרת טוענת כי הוא חברו הטוב של בעלה. הסכם זה מפרט את חלוקת הרכוש בין בני הזוג, וכולל בסופו סעיף כללי הקובע ויתור הדדי של בני הזוג על זכויות שלא נזכרו בהסכם, והבעלות בזכויות אלו תהיה בהתאם לרישומן בפועל (סעיף 15 להסכם). ביום 3.11.98 נתן בית הדין הרבני האזורי תוקף של פסק דין להסכם. לטענת העותרת, נתנה את הסכמתה לאישור ההסכם בלחץ הדיינים ולאחר שהבהירו לה כי אם לא תסכים לאישור ההסכם יופחתו המזונות שנקבעו בהסכם עבור ילדיה. לאחר מספר חודשים מאישור זה התגרשו בני הזוג. העותרת, שנישאה בינתיים מחדש, פנתה

בעזרת בעלה לעורכת דין על מנת שתסייע לה במימוש התחייבויותיו של המשיב בהתאם להסכם. אז, לטענתה, למדה לראשונה כי משמעותו של ההסכם הוא שהיא מוותרת על מחצית הזכויות הכספיות והסוציאליות שצבר המשיב במהלך שירותו בצבא קבע, וכי מדובר בכ-2 מיליון ₪. בעקבות זאת, פנתה העותרת אל בית הדין הרבני האזורי בבקשה לביטול סעיף 15 להסכם. לאחר שבית הדין האזורי דחה את תביעתה ללא שמיעת הוכחות, ערערה העותרת בפני בית הדין הרבני הגדול, אשר הורה על החזרת הדיון לבית הדין האזורי. לאחר החלטה נוספת של בית הדין האזורי כי קיים את כל ההליכים הנדרשים, שבה וערערה העותרת לבית הדין הרבני הגדול אשר החזיר את הדיון בשנית לבית הדין האזורי, והעניין הועבר לדיין יחיד בבית הדין האזורי, אשר שמע את טענות הצדדים ודחה בפסק דין מנומק את הבקשה לביטול ההסכם. ערעור על פסק דין זה נדחה על ידי בית הדין הרבני הגדול.

2. העותרת מעלה טענות רבות כנגד ההליכים השונים שהתקיימו בבית הדין הרבני. כך למשל היא טוענת כי בעת אישור הסכם הממון לא נשאלה אם היא מבינה את השלכותיו של ההסכם ואת היקף ויתורה ולא הסבירו לה את משמעותו של ההסכם כנדרש. כן היא טוענת כי האישור ניתן בהרכב חסר של שני דיינים בלבד. עוד היא טוענת שבית הדין הרבני כלל לא מוסמך לדון בתביעות רכושיות לאחר גירושיה. לבסוף היא טוענת כי הדיון בפני הרכב של דיין אחד בלבד נעשה אף הוא בחוסר סמכות.

3. לאחר שעיינתי בטענות העותרת, ובתגובת המשיב לעתירה, נחה דעתי כי דין העתירה להידחות על הסף. הכלל הידוע הוא שבית משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על בתי הדין הרבניים, והתערבותו מצומצמת למקרים קיצוניים של פגיעה בסמכות, חריגה מכללי הצדק הטבעי, סטייה מהוראות חוק המכוונת לבית הדין הדתי או כאשר נדרש סעד מן הצדק אשר אין הדבר בסמכותו של בית משפט או בית דין אחר (ראו למשל בג"צ 1842/92 בלויגרונד נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד מו(3) 423 (1992)). איני סבורה כי מקרה זה נופל לאחת מקטגוריות אלו. רק אזכיר כי בית הדין הרבני מוסמך לדון בביטולו של הסכם אשר נפל בו פגם ואשר בית הדין נתן לו תוקף של פסק דין (בג"ץ 8638/03 אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול, תק-על 2006(2) 98, בפסקה 14). כמו כן, בהתאם לתקנות הדיינים (עניינים שניתן לדון בהם בדיין אחד), התש"ן-1990, ניתן לדון בפני דיין אחד בעניין שבעלי הדין הסכימו עליו כי יידון בפני דיין אחד. בענייננו אכן ניתנה הסכמה כזו.

4. עם זאת, ברצוני להזכיר מעבר לצורך, כי בית משפט זה חזר והדגיש כי יש לבחון הסכמי גירושין מעין אלו שנערכו בעניינו בקפידה ובזהירות, כאשר המשתמע מהם הוא ויתור של אחד מהצדדים על זכויותיו הממוניות בהתאם לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973 (ראו דבריו של השופט (כתוארו אז) אלון בע"א 753/82 פלונית נ' פלוני, פ"ד לז(4) 626 (1983)). ישנן מספר הוראות בחוק זה אשר עניינן בהגבלת חופש הצורה וההתקשרות ומטרתן היא להוות ערובה לכך שבן הזוג שזכויותיו קופחו עמד על משמעותו, טיבו והשלכותיו של ההסכם ועשה אותו מתוך רצון חופשי והבנה מלאה להוראותיו ולמשתמע מהן. וכמו שציין בפרשה אחרת השופט גולדברג: "מדיניות חברתית ראויה היא שחייבה כי בטרם יאות המשפט להכיר בכוחו של הסכם מקפח לחולל שינויים במערך זכויות בני הזוג, יוסר הספק בדבר רצונם האמיתי" (דנ"א 1558/94 נפיסי נ' נפיסי, פ"ד נ(3) 573, 592 (1996)). במיוחד אני סבורה כי יש ליתן את הדעת לויתור בלתי מפורש בהסכם גירושין על זכויותיו של אחד מהצדדים שמא נעשה שלא בגמירות דעתו המלאה של הצד המוותר, ויתכן שיהיה מקום לשקול יצירת חזקה לפיה ויתור בלתי מפורש יעביר את הנטל להוכחת גמירות הדעת לצד הטוען לויתור. מכל מקום, כאמור, הדברים נאמרו מעבר לדרוש, ויש לבחון אותם לעומקם כשתיקרה ההזדמנות בפנינו. לא סברנו שהמקרה שבפנינו מצדיק לעשות זאת.

העתירה נדחית על הסף. בנסיבות העניין, ולאור ההארכה המיותרת בטיעוניו של המשיב, לא מצאתי ליתן צו להוצאות.

ניתן היום, ג' בטבת תשס"ז (24.12.06).

ש ו פ ט ת ש ו פ ט ת ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 06079470_B03.doc עכ
מרכז מידע, טל' 02-6593666 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il